

Ələs Yunus oğlu Qasımov

AŞIQ ŞƏMŞİ ŞEİRİNİN DİLİ VƏ BƏDİİ TƏSVİR VASİTƏLƏRİ

Aşiq Şəmşir aşiq poeziyasının qüdrətli nümayəndələrindən biridir. O öz yaradıcılığında klassik aşiq ənənələrini yaratmaqla bərabər, aşiq sənətini inkişaf etdirən ustad sənətkar olmuşdur.

“Aşiq Şəmşir tək-tək saz-söz ustalarındandır ki, o tək-cə aşıqlar, el şairləri ilə deyil, habelə Bakıda – mərkəzdə gedən ədəbi həyatla yaxından əlaqə saxlamış, tanınmış şair və yazıçılarla ünsiyyətdə olmuşdur. Osman Sarıvəlli, Hüseyn Arif, Nəriman Həsənzadə, Zəlimxan Yaqub, Məmməd Aslan, Hüseyn Kürdoğlu, Adil Cəmil, Müzəffər Şükür və onlarla başqa şairin Aşiq Şəmşirə ünvanlanmış şeirləri sözü gedən səmimi münasibətin ifadəsidir:

İndi ömür xəzandır, xəzan,
Bel-külüng axtarır qəbrini qazan.
Tapılmaz o gündə şeirimi yazan,
Dağlar nalə çəkib Şəmşirsiz ağlar.
(Hüseyn Kürdoğlu)” (1-s.12)

Aşiq Şəmşirin bədii yaradıcılığını, əsasən, iki hissəyə ayırmaq olar: məhəbbət mövzusunda yazdığı lirik əsərlər və əşya, təbiət gözəlliklərinə, müxtəlif ictimai mövzulara həsr etdiyi şeirlər. Birincilərdə qüvvətli lirika, həqiqi insan hisslərinin tərənnümü, ikincilərdə isə mənə dərinliyi vardır. Aşiq Şəmşir öz yaradıcılıq qüdrətini lirika sahəsində daha artıq göstərə bilmiş, gəraylı, qoşma və təcisləri ilə xalq aşiq şeirinin ən gözəl nümunələrini yaratmışdır. Böyük sənətkarın şeirlərində qaynar həyat çeşməsi, insanı həyata bağlayan bir qüvvə vardır, onun lirikası böyük təsir qüvvəsinə malikdir. Aşiq Şəmşir qoşmalarında gözəlin yalnız zahiri cəhətlərini deyil, eyni zamanda, onun mənəvi aləmini –söz-işarə qanan, məhrəban, mərifətli, kamallı və.s. nəcib keyfiyyətlərini təsvir edir.

Aşiq Şəmşir aşiq şeirlərinin şəkillərindən məharətlə istifadə etmişdir.

Aşiq Şəmşirin şeirləri içərisində təcisləri xüsusi yer tutur. Qüdrətli yaradıcılıq istedadına, zəngin söz ehtiyatına malik olan aşiq təcislərini milli sözlərlə sadə dildə böyük ustalıqla qurmuşdur. Aşığın təcislərinin əksəriyyəti aşıqların “qara təcis” dedikləri adi təcisdən ibarətdir. Aşığın təcislərinin müəyyən hissəsi çap edilmişdir. Bunların içərisində “İndi”, “Tərəf”, “Qaldı”, “Sinə”, “Yaz”, “Məni”, “Ay qara bağlar”, “Yara yaz”, “ A lələ”, “Bu dağlar”, “Dərin göz”, “Yaralı dağlar”, “ Ya zəri”, “Tək-tək”, “Gözlər” və s. kimi rədifli təcisləri diqqətli cəlb edən maraqlı şeirlərdir. “Tərəf” rədifli təcisini nəzərdən keçirək:

Duz kababa, bal qaymağa yaraşır,
Düyü də meyl elər a yağa tərəf.
Müşkül işdə səndən kömək istərəm
Dur mənə dar gündə, ay ağa, tərəf!

Yenə kələf sarıq tutdu, uc aldı,
Bahar fəslə üç yaşıldı, üç aldı,
Mərd iyidlər ad qazandı, ucaldı,
Namərdlər də düşdü ayağa tərəf.

Göz ağlasa qəm arxıdı, yüz yaşa,
Bir qurudan od düşərmiş yüz yaşa;
Şəmşir, daha at möhnəti, yüz yaşa,
Üz tut qara gündə, ay ağa tərəf. (2-s.123)

Təcnisin ilkində verilən “a yağa” sözü yağ (sarı yağ), onun ardınca bəndin sonunda gələn “ay ağa” sözü tanış (ay dost), sonrakı bəndlərdə təkrar olunan eyni söz ikinci bənddə ayağa düşmək (namərdlər ayağa düşdü), axırıncı bənddə isə ağ günə tərəf mənəsində verilmişdir.

Təcnisin ikinci bəndində olan “uc aldı” sözü birinci misrada uclaşdı, bağlandı; ikinci misrada ucalmaq, şöhrətlənmək mənəsidir. Təcnisin üçüncü bəndində verilən “yüz yaşa” sözü birinci misrada göz yaş, ikinci misrada isə nəm sulu; üçüncü misrada yüz il yaşamaq, əmr etmək mənəsində işlənmişdir. Beləliklə, üç bəndin təcnisdə on iki cinas qafiyəsi yaradılmışdır.

Məlum olduğu üzrə təcnislər özlərinin ərişərgac cinaslı sözlərin toxunuşu ilə oxucunu heyran qoyur. Təcnis şeirin çox mürəkkəb və çətin formasıdır. Aşiq Şəmşir bu imtahandan çox hünərlə çıxmışdır. Onun təcnisləri oxunaqlığı, axarlılığı, etibarlılığı ilə çox maraqlıdır və insanı nə haqqındasa düşünməyə, nəticə çıxarmağa səsləyir:

Ana dünya, nələr saldın yola sən,
Hanı Məcnun, Əsli, Kərəm, aLələ?
Dedim bəlkə bizlə yaşa dolasan,
Demədim ha xəlbirini al, ələ,

Kənar keçdi, nədən uzaq baxdı yar,

İndi bizə bir cənnətdi bax, diyar.
Əgər olsa bir insana baxtı yar,
Daş götürsə dönməli di, lələ.

Şəmşir, güldür bəsdı, sən bu dağları,
Görübsən sinəndə sən bu dağları.
Gəzdin cavanlıqda sən budağları,
Qocalıqda telli sazı al ələ.(3-s.279)

Burada da təcnişdə verilən “a lələ” sözü Kərəmin lələsinə işarədir. Onun ardınca bəndin sonunda gələn “al ələ” sözü ələmək (xəlbiri ələ götürüb ələmək), sonrakı bəndlərdə təkrar olunan eyni söz ikinci bənddə ləl-cəvahirat, axırıncı bənddə isə ələ almaq (götürmək) mənasında verilmişdir.

Təcnisin ikinci bəndində olan “baxdı yar” sözü birinci misrada sevgili; ikinci misrada ölkə; üçüncü misrada isə kömək mənasındadır. Təcnisin üçüncü bəndində verilən “dağları” sözü birinci misrada dağ, sıldırım(öz yaşadığı dağlıq zonasına işarədir); ikinci misrada sitəm; üçüncüdə isə budaq mənasında işlənmişdir. Bu təcnişdə də on cinas qafiyəsi yaradılmışdır. Ümumiyyətlə, istedadlı aşığın başqa təcnişlərində olduğu kimi bu təcnişində də məzmun vəhdəti pozulmamışdır.

Aşıq Şəmşirin şeirləri içərisində dodaqdəyməz təcnişləri də çox maraqlıdır. Dodaqdəyməz təcnişdə dodaq hədəflərinin işlənməməsi şərtidir. Belə çətin və mürəkkəb aşıq şeiri növünün yaradılması aşıqdan böyük məharət və istedad tələb edir. Yaradıcı aşıq burada bir tərəfdən cinas qafiyələri axtarır, o biri tərəfdən isə şeiri üçün elə sözlər tapır ki, onların deyilişində dodaq tərənəməsin.

Aşıq Şəmşir dodaqdəyməzlərini elə bir ustalıqla yaratmışdır ki, onların məzmununa çox az xələl dəymişdir. Bu cəhətdən aşığın “dərin gəz” dodaqdəyməzi daha səciyyəvidir:

Sən geşt eylə, dəryalardan al ləli,
Dərin axtar, dərin ara, dərin gəz.
Dilək dilə, rizqin istə, al, ləli
Səxaladı, nər igidin, dərin gəz.

Nakəs eli dərd oduna qalandı,
İnsan getsə dəhr içində qala adı,
Sənəyaxşılığın səngər qaladı,
Sərt qayalar, dərin dağlar, dərin gəz.(3-s.283)

Müxəmməslər və divanilər Aşıq Şəmşir yaradıcılığının özəyin təşkil edir. Aşıq müxəmməsin cığalı növündən ustalıqla istifadə etmişdir.

Bildiyimiz kimi, cığalı müxəmməs beş misradan ibarət olur. Hər bənddən sonra cığa deyilən hissə gəlir. Cığa doqquz-on misradan ibarət olur. Şəmşirə qədərki aşıqlardan fərqli olaraq onun müxəmməsi altı misradan ibarətdir. Əvvəl beş misra, sonra cığa deyilən hissə, axırda isə müxəmməsin sonuncu misrası gəlir. Aşığın “Xırdaca gül” şeirində bunu görmək olar:

Bağışlasın ustad məni, bəlkə birdən günahkaram,
Ariflər bu təqsirimi əfv etsələr minnətdaram,
Çəkinmişəm əyri yoldan, doğru yolda düz ilqaram,
Əzəl gündən dərd əhliyəm, var canımda çoxlu yaram,
Qeyrətini satan kəslə, binamusla yoxdu aram.

Öz yarınla düz dolan!
Kəs özgədən göz, dolan!
Anla doğru söz, dolan!
Xain bağrın əz, dolan !
Süd gölündə üz, dolan!

Kalağay ört qıyğacı!
Sən ey məhbublar tacı!
Olma namərd möhtacı!
Şəmşirə ol sən bacı!

İncinər qəlbin məndən, qaralısın xırdaca gül!(2-s.150)

On beş hecadan ibarət olan bu cığalı müxəmməsin hər misrası iki yerə bölünərək (misranın biri yeddi, o biri səkkiz hecadan ibarətdir) saz havasına uyğunlaşdırılmışdır.

Müxəmməsin cığa hissəsində birinci üç misra, sonra iki misra ayrılıqda həm qafiyədir. Axırıncı cığada isə bütün misralar həm qafiyədir.

Azərbaycan el sənətkarlarının yaradıcılığında işlənən şeir şəkillərindən biri də divanidir. Aşıq Şəmşir yaradıcılığında divanidən də istifadə etmişdir. Onun divanilərində elə bil ki, bir döyüş, intiqam, şikayət motivləri var. “Doğrudan da, divanilərdə sənətkarın daxili hissləri incə, zərif, mehribanlıq axarından

ayrılıb, şikayət, döyüş, intiqam selinə qovuşur".(4-s.97)

Aşıq Şəmşir bu motivli "hanı" divanisində yazır:

Sualıma bir cavab ver, dünya, səndə kar hanı,

Gizlin işin olsun aydın söylə aşkar hanı.

Neçə-neçə arifləri incidib saldın yola,

Əhdi-Peyman bağlamışdıq, verdiyin ilqar hanı?(3-s.402)

Məlum olduğu kimi, aşıq şeirində "Dedim-dedi" formasında yazılan şeir axıra kimi də eyni qayda ilə davam edir. Şəmşirin şeirlərində isə bu tamam başqa formada qurulmuşdur. Şeirin iki misrası "Dedim-dedi" ilə gedir. Üçüncü misra əvvəlkilərlə həmqafiyə olsa da, bir növ sərbəst buraxılır, dördüncü misrada isə "Dedim-dedi"

formasını qalır, lakin iki nəfərin dilindən deyilən söz bir misrada qərarlaşır:

Mən dedim:-kim düşür hərdən yadına.

Sən dedin:- heyranam söz ustadına.

Sənin hicrin məni eşqin oduna

Sən dedin:-saldı, mən dedim:-saldı! (5-s.240)

Bildiyimiz kimi, Azərbaycan aşıqları mənzum tapmacalardan, bağlamalardan istifadə etmiş, özləri də yeri gələndə yeni bağlamalar yaratmışlar. Azərbaycan aşıq poeziyasında tapmacaya çox yaxın olan bağlama-bayatılar da vardı. Aşıq Şəmşir də yaradıcılığında şeirin bu növündən istifadə etmişdir. Onun on ədəd cinaslı tapmacası var. Bunlar məişətdə olan əşyalara aiddir:

Acıdı, atmaq olmaz,

Şirindi satmaq olmaz.

Bir qaladı hey qaçar,

Sirrinə çatmaq olmaz.(6-s.240)

/Ömür, gün, zəmanə/

İki at var uzaqda,

Bərqərdər hər vaxtda,

Qarası adam yıxar,

Ağı gəzər qucaqda.

/Gecə-gündüz/

Sözlərin sirr altında,

Köhlənim ər altında,

Alovlu qıratım var

Kişnəyər yer altında.(6-s.241)

/Neft/

Aşıq Şəmşirin cinaslı rübailəri də çox maraqlıdır. Klassik aşıqlardan ta bu günəçən bütün aşıqların yaradıcılığında rübailərə rast gəlmək olar. Lakin cinaslı rübailərdən isə az aşıqlar istifadə etmişlər. Lakin Aşıq Şəmşirin şeirləri içərisində cinaslı rübailər çoxdur:

Əziz saxla böyük ata, ananı,

Sən də axtar səni gəzib, ananı.

Görsən ki, ölürsən vurma dilinə

Namərdlərin süfrəsində ananı! (6-s.243)

Aşıq Şəmşir yaradıcılığının müəyyən bir hissəsini ustadnamələr təşkil edir.

Ustadnamənin yaranmasında xalq aforizmlərinin, uzun illərdən bəri xalqın düşüncə və təfəkkür süzgecindən süzülüb gələn, illərin sınağından çıxan, həyat təcrübəsini özündə əks etdirən əxlaqın, nəsihətamiz atalar sözlərinin mühüm rolu olmuşdur.

Bəzən aşıqlar dünyanın vəfasızlığından, beş günlüyündən danışmış, Süleyman, İskəndər kimi hökmdarların belə ölüb getdiklərini xatırladaraq zülmkarlara, şah və sultanlara əxlaq dərsi vermək, onları doğru yola çağırmaq istəmişlər. Ustadnamələrdə əxlaqi fikirlərlə, doğru nəsihətlərlə yanaşı mücərrəd düşüncələr, məhdud cəhətlər, dini motivlər də öz əksini tapmışdır. Ustadnamə ustadları nəsil-dən-nəslə tanıtıdırıb yaşatmaq, şeirlərdəki hikmətamiz aforizmləri, xalqa ağıllı, nəsihətamiz məsləhətləri çatdırmaq kimi nəcib məqsədlərə xidmət edir.

Aşıq Şəmşir "Olmaz", "Eylər", "Demək olmaz", "Gərək", "Yoxdu", "Yaraşmaz", "Yaxşıdır", "Aşıq", "Desəm olmaz", vəs. ustadnamələrin müəllifidir. Onun ustadnamələri klassik ustadnamələr ənənəsi ruhunda yaranmışdır. Aşığın ustadnamələri əsasən həyatı, hadisələri düzgün dərk etməyə, xeyirxah işə, mərdliyə, sədaqətə çağıran əsərlərdir. O, ustadnamələrə yeni məzmun, yeni ruh gətirmişdir. "Arzula" şeirində o, xeyirxah fikirləri belə ifadə edir:

İnsan ol, insana bəslə məhəbbət,

Şəmşir bu barata uymuşdur əlbət,
Çalış həqiqətə olma bədniiyyət,
Nə yalan, nə böhtan, nə şər arzula.(2-s.38)

Dərin xəlqilik mahiyyəti daşıyan ustadnamələrində xalq müdriqliyinə, hikmətli atalar sözlərinə, zərbi-məsələlərə, böyük həyat təcrübəsi qazanmış aşığın ağıllı nəsihətlərinə tez-tez rast gəlirik:

Bizə atalardan belə məsəl var;

Su axar səmtinə, öz tərəfinə.

Halal xilqət şər axtarmaz aşikar,

Hər sözü danışar düz tərəfinə.(6-s.127)

Göründüyü kimi aşıq dilimizin daşıyıcılarından biri olan atalar sözlərindən yeri gəldikcə istifadə etməklə şeirin tərbiiyətliyini, deyim tərzini, təsir gücünü qat-qat artırır.

Ustadnamələrinin çoxunda aşıq gəncliyə gözəl nəsihətlər təlqin edir; onları doğruluğa, mərdliyə, pak və namuslu olmağa, aqil sözü ilə oturub-durmağa çağırır:

İnsan odur əqli, huşu bir olsun,

Kamil olsun, sərraf olsun, pır olsun.

Yaxşı sözü istəyirsən dür olsun,

Şur salıb aləmə yayasan gərək.

Gəzsən sənətkarın sayəsində gəz,

Böyük zəhmətinə alarsan əvəz.

Aşıq ol, şair ol, alim ol, qərəz

Dünyada yaxşı ad qoyasan gərək.(2-s.43)

Aşıq ikiüzlü, nanəcib, yaranışından haram olan adamlarla yaxınlıq, dostluq etməməyi məsləhət bilir.

Çünki satqın olan belə adamlara etibar yoxdur. Onlar xalq içində, ariflər məclisində adamı xəcalətli edir.

Əvəzində o, ağıllı, kamallı, aqil adamlarla oturub-durmağı məsləhət görür. Belə adamlardan heç kim ziyan tapmayıb. Ağıllı adamın verdiyi nəsihət insanı həyat çıxırında büdrəməyə qoymur:

Hər ansatqın olur ikiüzlü adam,

Nütvədən naqabil, xilqətdən haram;

Nanəcib insanla olmasın aran

Səni xalq içində xəcalət eylər.

Şəmşir, dərsin əlli öyrən, yüz öyrən!

Oxuyandan kamil oxu, düz öyrən!

Ariflərdən mərifətli söz öyrən!

O sözlər sənə çox nəsihət eylər!(2-s.35)

Aşıq Şəmşir ustadnamələrində iki cür insan surəti yaratmışdır. Bunlardan biri mərd, qoçaq, igid, digəri isə namərd, müxənnəs, ilqarında düz olmayan, hər addımbaşu xəyanətə hazır olandır.

Şəmşirin ustadnamələrinin əksəriyyətində nəsihətçilik vardır, lakin bu nəsihətçilik çox təbii və canlı həyat lövhələrində sadə dillə verildiyi üçün quru çıxmır, əksinə çox təsirli olur.

Sadiq ol dünyada, sən dolandır göz,

Guşinə girməsin fitnə, yalan, söz.

Düşəndə bir bərkə polad kimi döz,

Heç qorxub çəkinmə, dəyanət eylə!

Sən yaxşıya can de, xayını dağla,

İlqarsız adamın nitqini bağla,

Əlacın olanda el üçün ağla,

Yoxsula əl uzat, nəzarət eylə!(2-s.32)

Aşıq Şəmşirin ustadnamələri tamamilə yeni ruhdadır, onlarda ənənəvi dini hikmətlər insanların gündəlik həyatında və məişətində böyük əhəmiyyəti olan tamamilə dünyəvi hikmətlərlə əvəz edilmişdir. Bu hikmətlər insanın gözünü açır, yaxşını yamandan, əyrini düzdən seçməyə kömək edir, mərd, nəcib olmağa çağırır:

Namərdə yalvarmaq insafdan deyil,

Düşməne yaltaqlıq mərdə yaraşmaz!

Öyünüb desə də min yol nakışı

Mənəm qəhrəman da, nərd də,- yaraşmaz!(2-s.89)

Aşıq Şəmşirin lirikası özünün əsas səciyyəsi etibarı ilə böyük sələfləri Füzuli və Vaqifin lirikası ilə həmahəngdir. Dünyəvilik, həyatilik, xəlqilik və təbiilik onun lirikasının başlıca xüsusiyyətləridir.

Saz sənətinin incəliklərinə dərinləndən bələd olan böyük aşıq öz şeir yaradıcılığında sözdən sənətkarlıqla istifadə etməyi, onu cilalandırmağı və misralar içərisində yerli-yerində sərrast düzməyi, təşbeh, istiarə,

mübaligə, təkrir, təzad, cinas və s. bədii təsvir vasitələrini məzmunu uyğun işlətməyi, oynaq qafiyələr yaratmağı böyük bir ustalıq və məharətlə bacarırdı.

Böyük söz ustası olan aşıq gözəli tərif edən qoşmalarında nikbin ruhun bədii ifadəsini verən “tuti ləhcə”, “qəddi quba qaz”, “xəzan vuran yarpaq kimi”, “yanağı lələ”, “deyirsən yanağı aydı”, “ceyrana gözü bənzədi”, “camalın günəş”, “qamətin sərvidir”, və s. kimi canlı təbiətdən alınmış sadə, aydın təşbeh və istiarələr işlətdiyi halda, dərddli aşıqın mənəvi aləmini təsvir edən qoşmalarında isə: “qan ağladım”, “oduma yanmağa pərvanə gəlsin”, “sinəmə ox dəyibgözündən sənin” və s. kimi qəmli ruhu ifadə edən təşbeh və istiarələrdən istifadə etmişdir.

Aşıq Şəmşirin gəraylı, qoşma, təcnis, müxəmməslərində “alagöz”, “mehriban gözlər”, “xumar göz”, “nazlı canan”, “bəyaz bilək”, “zər yaxalıq”, “pərişan hal”, kimi rəngarəng epitetlərə tez-tez rast gəlmək olur. Öz yerində düzgün işlədilən bu epitetlər onun şeirinə xüsusi bir əlvanlıq və orijinallıq gətirir.

Şeirdə fikri bitkin vermək üçün, Aşıq Şəmşir qoşmalarında çox zaman misraları aydın cümlələrdən qurur: bəzən bir misrada iki, üç cümlə verir:

“Bu gün atlanıbsan, sabah düşərsən”.

“Nadan gülür, dərd bilənlər anlayır”.

“Nalə çəkdi, qan ağladı, qəm yedi”.

Belə aydın, qısa cümlələrdən qurulan dolğun misralara Aşıq Şəmşirin qoşmalarında istənilən qədər misallar göstərmək olar. Bunlar onun şeirlərinə müəyyən bir bitkinlik və dolğunluq gətirir.

Aşıq Şəmşir poeziyasının bədii xüsusiyyətlərindən biri də qoşmalarının çox oynaq və ahəngdar olmasıdır. Onun qoşmalarındakı oynaqlığı doğuran birinci səbəb bu şeirlərin musiqi ahənginə-saz havalarına uyğun yaradılması, ikinci səbəb isə müəllifin öz şeirləri üzərində ciddi işləməsidir.

Qoşmalarında aşıq təkrarən istifadə etdiyi zaman bir-birinin ardınca bitkin cümlələr yaratmaqla şeirin təsir qüvvəsini qat-qat artırmışdır:

“Kamil olsun, sərraf olsun, pır olsun”.

“Altımış nədi, əlli nədi, yüz nədi”.

Göründüyü kimi, bu misralarda müəllif qoşmanın bölgüsü üçün heca vəzninin ən oynaq ölçüsünü /4-4-3/ götürmüş, təkrir vasitəsilə şeirdə ifadəni canlandırmışdır. Bölgü və qafiyələrin oynaqlığı, təkririn getdikcə güclənməsi və səslərin uzlaşması qoşmanın ahəngdarlığını qüvvətləndirmişdir.

Aşıq Şəmşirin gəraylı, qoşma və təcnislərində: “işin avand olsun”, “qımzanmağa ərinirəm”, “çuğulbaz”, “tutya kimi”, “keşəkə”, “solpuyar”, “doğanaq”, və s. kimi xalq ifadələrinə; “quduranlar qalmaqacaq qırxına”, “oğul dayısına, qız anasına”, “dostuna can qıyır düşəndə dara”, “qoy gəlsin gedənin, dursun yatanın”, “hər çürümüş qum üstündə zər olmaz”, “deyirlər qurd basar, arxalı köpək” və s. atalar sözü və məsəllərə rast gəlmək olur ki, bunlar onun şeirinə xüsusi bir canlılıq və tərəvət gətirmişdir.

Beləliklə, Aşıq Şəmşirin dərin ictimai məzmunu, mütərəqqi ideyaya malik olan şeirləri xalq ruhunun, şifahi xalq yaradıcılığı qüdrətinin parlaq, gözəl ifadəsidir. Onun misilsiz dil sadəliyinə, üslub gözəlliyinə, forma əlvanlığına malik olan əsərləri özündən sonra gələn aşıqlar üçün əsil sənətkarlıq məktəbi olmuşdur. Aşıq Şəmşir Azərbaycan milli heca vəzninin və poetik dilinin inkişafında böyük rol oynamış, onun qoyub getdiyi zəngin bədii irsə aşıq poeziyası tarixində özünə layiq ən şərəfli mövqə qazanmışdır.

Ədəbiyyat

“Ali Ziya” ədəbi-bədii, elmi publisistik jurnal №1 may. 2013

Aşıq Şəmşir, Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı, Bakı-1959

Aşıq Şəmşir, Seçilmiş əsərləri, Azərbaycan Dövlət nəşriyyatı, Bakı-1973

V.Vəliyev, “Qaynar söz çeşməsi”, “Yazıçı” nəşriyyatı, Bakı-1973

Aşıq Şəmşir, “Qoşmalar”, Azərbaycan Dövlət nəşriyyatı, Bakı-1971

Aşıq Şəmşir, “Yazıçı” nəşriyyatı, Bakı-1980

Xülasə

Məqalədə nəzəri cəlb edən maraqlı məsələlərdən biri Aşıq Şəmşirin şeirləri özünə məxsus bacarıqla təhlil edilir. Dədə Şəmşirin Azərbaycan dilinin incəliklərindən ustad sənətkar kimi istifadə etməsi tutarlı dəlillərlə göstərilib izah olunur.

Açar sözlər: Aşıq Şəmşir, müşkül, yüz yaşa, əzəl gündən, ağıllı, təkrir, təcnis

Резюме

Язык и средства художественного изображения в стихотворном творчестве Ашуга Шамшира

В статье представлен своеобразный анализ стихотворений Ашуга Шамшира. Мастерское использование Деде Шамширом тонкостей азербайджанского языка обосновывается весомыми доводами.

Ключевые слова: Ашуг Шамшир, Мюшкюл, живи сто лет, с первого дня, умный, повторение, теджнис

Summary

Language and figurative devices in Ashiq Shamshir's poem

One of the interesting issues of theoretical attraction in the article is the peculiar analysis of Ashug Shamshir's poems. Dada Shamshir's use of the subtleties of the Azerbaijani language as a master craftsman has been shown and explained with strong evidence.

Keywords: Ashiq Shamshir, mushkul, Long live, smart, repetition, tajnis

RƏYÇİ: dos.S.Abbasova